

Jegyzetek művészettörténethez II.

8. és 9. osztály

Mezopotámia

Ósumer kor	Kr.e. 2800 - Kr. e. 2350
Akkád kor	Kr.e. 2350 - Kr. e. 2200
Újsumer kor	Kr.e. 2200 - Kr. e. 2000
Óbabiloni kor	Kr.e. 2000 - Kr. e. 1590
Hettiták	Kr.e. 1590 - Kr. e. 1450
Asszírok	Kr.e. 1450 - Kr. e. 612
Újbabiloni kor	Kr.e. 612 - Kr. e. 539
Perzsa Birodalom	Kr.e. 539 - Kr. e. 330
Párthus Birodalom	Kr.e. 3 sz. - Kr. u. 3 sz.

A sumer civilizáció

Legjelentősebb városállamok: Ur, Uruk, Lagas, Nippur, Umma, Larsa, Mári és Kis

Építészet

Zikkurat

Jellemzői:

- templomként és csillagászati obszervatóriumként szolgált
- anyaga téglá, a fal égetett agyag, belseje vályog. Nincsenek belső kamrák.
- többszintes, a felső szintek egyre kisebbek
- a fal függőlegesen kiemelkedő sávokkal tagolt
- a szinteket lépcsős feljárókkal (rampákkal) kötötték össze

Fehér-templom (Anu tiszteletére), Uruk, Kr. e. 2500

Nanna temploma, Ur városa, Kr. e. 2100

Szobrászat

A sumer művészetben a szobroknak vallási szerepük volt:

- isteneket ábrázoló szobrok
- uralkodókat ábrázoló szobrok
- fogadalmi szobrok

Fogadalmi szobrok:

- polgárokat vagy uralkodókat ábrázoltak, a szobrokat az istenszobrok közelébe helyezték, hogy a készítettőjük helyett szakadatlan imádkozzanak.

Fogadalmi szobor, Úr városából, Bagdad, Iraki Múzeum, Kr. e. 2500

Gudea szobrok, Lagas városából, Párizs, Louvre, Kr. e. 2100

Bronz szobrok

- viaszveszelytési módszerrel készítették
- a szemeket drágakövekkel díszítették

Narám-Szín bronz portréja, Bagdad, Iraki Múzeum, Kr. e. 2300

Pecséthengerek

- kb. 2,5 cm x 1,5 cm nagyságú hengeres pecsétek
- mitológiai jeleneteket ábrázolnak
- puha agyagtáblába vagy viaszba nyomták bele a mintát
- hitelesítésként használták

Mitológiai jelenet egy írnok pecséthengerének lenyomatán,
London, British Museum, Kr. e. 2300

Hettiták művészete

- a hettita városok Anatólia fennsíkjain épültek, amelyeket
- hatalmas küklpszfállal vettek körül
- a kapukat oroszlánokat, vagy harcos isteneket ábrázoló szobrok díszítették
- szentélyeik a természetben voltak

(Hattusa városa, Jazilikaja)

Küklpszfal: durván megmunkált, szabálytalan alakú kövekből, kötőanyag nélkül épített fal.

Asszír művészet

- harcos nép
- a történelem első lovassága
- a kengyelt és a nyeret nem ismerték

Szobrászat

- a palotákat domborművekkel díszítették
- a kapukat szobrok őrizték (kapuőrző lamasszu)

Az ábrázolás jellemzői (domborművek):

- síkszerű ábrázolás
- társadalmi rangot méretekkel jelölik
- nincs háttér
- idealizált ábrázolás
- részletgazdag, aprólékos kidolgozás

Kedvelt témák: hadjáratok, vadászjelenetek, fantázialények, templomi áldozatok, életképek.

Lovas katonák harca, Nimrud, Kr. e. 9. sz

II. Assurnaszirpal király kalhú palotájának domborműve, London, British Museum, Kr. e. 9. sz.

Megsebzett nőtény oroszlán, Ninive, Asszubanipal palotájából, Kr. e. 7. sz.

Építészet

Asszír paloták

II. Sarrukín palotája Kharszabadban

- a palotában a falakat színezett, mázas téglákkal burkolták
- kapukat szobrok őrizték, ún. lamasszu:
 - emberfej, szarvdíszes fejfedő
 - bika teste
 - szárnyai vannak
 - az oldalnézetek miatt összesen nyolc lába van
- falakat védőszellemek (génuszok) domborművei díszítették

Babilon művészete

- Hammurapi (Kr. e. 1792-1750) uralkodása alatt Babilon birodalommá fejlődött
- a győztes hadjáratokat emlékművek (sztélék) állításával örökítették meg
- a nagy földtulajdonosok a birtokukat útjelző kővel (kudurru) jelölték meg

Hammurapi törvénykönyve, Párizs, Louvre, 200 cm magas, Kr. e. 1760

Szúzában talált útjelző kő (kudurru), Párizs, Louvre, Kr. e. 13. sz.

Építészeti emlékek az Újbabiloni Birodalom fővárosából, Babilonból:

- Istár kapu: mázas dísztéglák díszítés
 - sárkányok (Murduk isten)
 - bikák (Adad isten)
- Nabukodonozor király palota trónterme
 - növényi ornamentika: pálmafák, palmetták
 - oroszlánok
- függőkertek (Szemiramisz királynő)
- Bábel tornya (spirál zikkurát)

Perzsa Birodalom

Perszeopoliszi palota Kr. e. 520 körül

- perzsa oszlop: karcsú pálmafát mintázó oszlop
- oszlop: két egymásnak hátat fordító bikatest mellő része
- közöttük lévő nyereg hordozza a gerendát